

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพของเยาวชนให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพหนึ่ง คือ การให้เยาวชนได้ตระหนักรู้ถึงเรื่องคุณธรรม อันจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การพัฒนาเยาวชนให้คุณภาพชีวิตที่ดีจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติให้มีความยั่งยืน วรรณกรรมเยาวชนเป็นแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่เยาวชนสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ ดังที่ จิตรา รุ่งเรือง (2551: 2) กล่าวว่า “นวนิยายเป็นหนังสือประกอบความรู้ในฐานะเป็น “ประสบการณ์เทียม” ให้แก่ผู้อ่าน ผู้อ่านจะเรียนรู้ชีวิตและสังคมได้จากนวนิยาย เพราะนวนิยายเป็นเรื่องที่สะท้อนวิถีชีวิตและสังคมทั้งในอดีต-ปัจจุบัน” จากความคิดเห็นดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าเนื้อหาในนวนิยายเป็นเครื่องมือในการสะท้อนภาพสังคมในทุกด้านผ่านการแสดงพฤติกรรมของตัวละครที่แฝงด้วยข้อคิด หรือแง่คิดให้ผู้อ่านได้คิด ได้ตีความในด้านต่าง ๆ ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับที่ พัทธจิรา จันทรคำ (2547: 17) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณกรรมนวนิยายไว้ว่า “วรรณกรรมเป็นการแสดงโลกแห่งรูปธรรมเป็นสิ่งที่ผู้อ่านสามารถมองเห็น หรือสัมผัสได้ เช่น การแสดงกิริยาอาการต่างๆ ตั้งแต่การแต่งตัว กิน เดิน นั่ง ร้องเพลง เป็นต้น แต่อีกด้านหนึ่งของชีวิตมนุษย์จะเป็นโลกของสัญญาตญาณ ความเข้าใจ ความนึกคิด ที่มีต่ออาการ กิริยา พฤติกรรมและการแสดงออกของมนุษย์ด้วยกัน มนุษย์แสดงออกและทำความเข้าใจอาการ กิริยา พฤติกรรม และคุณธรรมที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่องของวรรณกรรมประเภทหนึ่งย่อมมีความสำคัญที่จะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความคิดและความประเทืองปัญญาแก่ผู้อ่าน

วรรณกรรมเยาวชนเป็นงานประเภทหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากผู้อ่านในแง่มุมของการสร้างความบันเทิง ช่วยให้ผู้อ่านผ่อนคลายความตึงเครียด ส่งเสริมจินตนาการให้แก่เยาวชน ทั้งยังมีข้อคิดคติเตือนใจที่เยาวชนสามารถใช้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตได้ ความน่าสนใจอย่างหนึ่งของวรรณกรรมเยาวชน คือ วรรณกรรมเยาวชนจะเป็นงานเขียนที่อ่านง่ายไม่สลับซับซ้อน ดังที่ วชิราภรณ์ สุวรรณวรางกูร (2554, 18) ได้กล่าวถึงลักษณะของวรรณกรรมเยาวชนไว้ว่า “วรรณกรรมเยาวชนมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากหนังสือสำหรับบุคคลทั่วไป มีวัตถุประสงค์ชัดเจน แก่นเรื่องไม่ซับซ้อน เนื้อหาน่าสนใจเหมาะสมกับระดับและวัยของผู้อ่าน สำนวนภาษาอ่านง่ายไม่ซับซ้อน มีรูปภาพประกอบเนื้อเรื่อง มีตัวอักษรที่อ่านง่ายและชัดเจน จำนวนหน้าไม่มาก

หรือน้อยจนเกินไป ขนาดของเล่มพอเหมาะ กะทัดรัด อีกทั้งปกหนังสือควรเป็นปกแข็งและเด่นชัดสะดุดตา”

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนโดยใช้วรรณกรรมเป็นเครื่องมือที่มีส่วนร่วมในการพัฒนา จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเยาวชนให้เติบโตในทิศทางที่เหมาะสม และเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ดังที่แสดงให้เห็นในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 ดังนี้

- 1) ให้เด็กและเยาวชนมีความผูกพันต่อครอบครัว ภาครัฐมีใจในความเป็นไทย มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย
- 2) ให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย รู้จักเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งกฎหมาย กฎเกณฑ์ และกติกาในสังคม
- 3) ให้การสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษา ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ เพื่อให้เด็กและเยาวชนทุกคนเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเหมาะสม
- 4) ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กพิการ เด็กที่มีข้อจำกัดทางการเรียนรู้ และเด็กที่มีข้อจำกัดทางการเรียนรู้ และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้สามารถพึ่งตนเองได้ ให้มีคุณธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ
- 5) ให้มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง รู้จักการป้องกันตนเองจากโรคภัยและสิ่งเสพติด
- 6) ให้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ตามสมควรแก่วัย รวมทั้งมีคุณธรรมและจริยธรรม
- 7) ให้มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีศักดิ์ศรีและภาคภูมิใจในการทำงานที่สุจริต
- 8) ให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 9) ให้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีจิตสำนึกในการให้และการเป็นอาสาสมัคร รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ
- 10) ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และต่อส่วนร่วม ตามสมควรแก่วัย
- 11) ให้สามารถแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกอย่างสอดคล้องกับความรู้ความสามารถที่พัฒนาไปตามวัยของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน
- 12) ให้สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมในเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนอย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือผ่านผู้แทนหรือองค์กรเพื่อเด็กและเยาวชน

การสะท้อนมุมมองต่าง ๆ ผ่านวรรณกรรมให้เยาวชนได้เรียนรู้จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ได้หลากหลายแง่มุม โดยเฉพาะวรรณกรรมที่ได้รับรางวัลจะมีแนวคิดมุมมองที่น่าสนใจ เนื่องจากผู้เขียนได้สร้างสรรค์ผลงานที่มีเนื้อหาที่หลากหลาย ซึ่งรางวัลหนึ่ง

ที่ได้รับความนิยมในเรื่องการสร้างสรรค์ผลงานเขียน คือ ผลงานที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้แบ่งประเภทของรางวัลไว้หลายประเภท ประเภทหนึ่งคือรางวัลวรรณกรรมสำหรับเด็กวัยรุ่นอายุ 12 – 18 ปีประเภทบันเทิงคดี ปี 2564 มีผลงานที่ได้รับรางวัลทั้งหมด 4 เล่ม ได้แก่ 1) BECOMING A BUTTERFLY การเดินทางของผีเสื้อหลากสี 2) ขอบคุณที่อยู่ด้วยกัน 3) พุงหญ้า ป่าข้าว เจ้าเขากาง และผม และ 4) เมื่อทำเต็มที่ให้คิดเสมอว่ามันดีที่สุดในที่สุด

วรรณกรรมเยาวชนนอกจากเป็นเครื่องประเทืองปัญญาแก่ผู้อ่านแล้วยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นคุณธรรมและความคาดหวังตามบรรทัดฐานที่แต่ละสังคมต้องการอีกด้วย ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2564 เพื่อให้องค์ความรู้ด้านคุณธรรมและนำมาเผยแพร่เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของเยาวชนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2564

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2564 ได้แก่ วรรณกรรมที่ได้รับรางวัลประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2564 ประเภทหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12-18 ปี ประเภทบันเทิงคดี จำนวน 4 เล่ม ประกอบด้วย

- 1) Becoming A Butterfly การเดินทางของผีเสื้อหลากสี
- 2) ขอบคุณที่อยู่ด้วยกัน
- 3) พุงหญ้า ป่าข้าว เจ้าเขากาง และผม
- 4) เมื่อทำเต็มที่ ให้คิดเสมอว่ามันดีที่สุดในที่สุด

1.4 กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ตั้งอยู่บนแนวคิด “วรรณกรรมคือภาพจำลองพฤติกรรมของบุคคลในสังคม” การวิเคราะห์คุณธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่น จะได้องค์ความรู้ด้านคุณธรรมและใช้แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนได้เป็นอย่างดี

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

วรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล หมายถึง วรรณกรรมที่ได้รับรางวัลประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2564 ประเภทหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12-18 ปี ประเภทบันเทิงคดี

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องคุณธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2564 ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1.6.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเยาวชน
- 2) เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม

1.6.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาที่คุณธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2564 ประเภทหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12-18 ปี ประเภทบันเทิงคดี จำนวน 4 เล่ม ประกอบด้วย

- 1) Becoming A Butterfly การเดินทางของผีเสื้อหลากสี
- 2) ขอบคุณที่อยู่ด้วยกัน
- 3) พุงหญ้า ป่าข้าว เจ้าเขากาง และผม
- 4) เมื่อทำเต็มที่ ให้คิดเสมอว่ามันดีที่สุดในที่สุด

1.6.3 การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยเรื่องคุณธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2564 นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่องคุณธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2564 จะได้องค์ความรู้ด้านคุณธรรมและนำมาเผยแพร่เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของเยาวชน